

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
факультет психології та соціології
кафедра практичної психології та психодіагностики

СИЛАБУС

Вибіркової навчальної дисципліни
ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД СІМ'Ї
освітня кваліфікація Бакалавр психології
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія
професійна кваліфікація Психолог. Практичний психолог
освітньо-професійна програма Практична психологія

Силабус навчальної дисципліни
для денної форм навчання

Луцьк – 2021

Програма навчальної дисципліни «Психологічний супровід сім'ї»
підготовки бакалавр галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, за
освітньою програмою 053 Психологія (Практична психологія)

Розробник: Мушкевич Мирослава Іванівна, доктор психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Силабус навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри
практичної психології та психодіагностики

Протокол № 2 від 08.09.2021 р.

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

© Мушкевич, 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1. Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Форма навчання: денна	05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія (Практична психологія)	Вибіркова
Кількість кредитів: 7		Рік навчання: 4
		Семестр: 7-ий
		Лекції : 20 год.
Кількість годин: 210		Практичні: 20 год.
		Лабораторні: 20
		Самостійна робота: 142 год.
		Консультації: 8 год.
	Форма контролю: залік	

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: Мушкевич Мирослава Іванівна.

Науковий ступінь: доктор психологічних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: мобільний телефон +380951560684;

електронна адреса: mira_mush@yahoo.com

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 13.00 до 14.00 в кабінеті № 202. В разі додаткової потреби в консультації час узгоджується.

3. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна спрямована на поповнення теоретичних знань студентів щодо таких специфічних особливостей роботи з сім'єю як психодіагностика, психоедукація, психоконсультування та психотерапія. На заняттях детально аналізується нуклеарна сім'я, особливості переживання кризових ситуацій з моменту створення сім'ї та на різних її етапах.

Особлива увага і детальний аналіз приділяється психологічним особливостям і механізмам розвитку кризових ситуацій у сім'ї, конструктивному погляду на кризу як можливість окремої людини пізнати себе та інших, вийти на якісно новий рівень усвідомлення свого сімейного життя.

Основні зусилля спрямовані на оздоровленню сім'ї як системи, підвищення стресостійкості і соціально-психологічного адаптації. Велика увага приділяється обговоренню питань подружніх конфліктів батьківсько-дитячих стосунків. Модельні вправи надають можливі способи вирішення конфліктних ситуацій і в репертуарі змін стереотипних сценаріїв конфліктуючих сторін.

Вивчення курсу «Психологічний супровід сім'ї» не обмежується засвоєнням теоретичного матеріалу, воно також формує у студентів певні практичні навички. Вивчення цієї дисципліни проводиться в формі лекцій, практичних робіт та самостійної роботи студентів із підручниками, конспектами лекцій, додатковою літературою.

Метою дисципліни є розширення загальної теоретичної підготовки студентів а також формування у них практичного бачення своєї професійної діяльності у сфері психологічного супроводу сім'ї.

Метою курсу є систематично викласти основні уявлення про систему психологічної підтримки і допомоги членам сім'ї на рівні трьох підсистем – шлюбної, батьківської, сиблінгової.

Основними завданнями є:

- 1) ознайомити із понятійним апаратом теми;

- 2) надати інформацію про психолого-педагогічний супровід сім'ї;
- 3) оволодіти основними методами дослідження сім'ї, її психоедукації;
- 4) розглянути сучасні технології психологічного супроводу.

Основними завдання вивчення навчальної дисципліни

«Психологічний супровід сім'ї» є:

- знати стандартні методи і технології діагностики сім'ї;
- знати зміст і способи здійснення психологічної освіти і психоедукації;
- знати технології супроводу сімейної системи;
- вміти проводити консультування міжособистісних стосунків в сім'ї;
- вміти виявляти інтереси, труднощі, проблеми, конфліктні ситуації в сім'ї;
- вміти складати програму психологічного супроводу сім'ї;
- вміти здійснювати психологічний супровід ядерної і розширеної сімейної системи;
- володіти навиками просвітницької роботи;
- володіти діагностичним інструментарієм, який допомагає виявити конфліктні ситуації в сім'ї;
- володіти сучасними методами та технологіями психологічного супроводу сім'ї.

Що буде вивчатися:

- загальні наукові підходи до поняття психологічного супроводу;
- аналіз поняття психологічного супроводу сім'ї як системи «людина – людина»;
- ключові наукові категорії психологічного супроводу батьківства;
- змістовні складові психологічного супроводу сімей із подолання проблем дітей;
- теоретичне обґрунтування структури психологічного супроводу сім'ї;
- психологія сім'ї як системи: ядерна сім'я, сімейна система, шлюбна підсистема, батьківська підсистема, сиблінгова підсистема;

- специфіка та типи батьківсько-дитячих стосунків;
- особистісні та партнерські чинники сім'ї;
- психодіагностичний, психоедукаційний, психоконсультативний, психотерапевтичний комплекси психологічного супроводу сім'ї.

Чому це цікаво вивчати:

Виділено контекст реалізації психологічного супроводу сім'ям, який спирається на домінуючі класичні теорії психологічної допомоги, ґрунтується на системній моделі (М. Боуен, С. Мінухін, В. Сатір) й доповнюється феноменологічною (К. Вітакер, К. Роджерс, Б. Хеллінгер), ресурсною (Н. Пезешкіан, Д. Фрімен), психоаналітичною (А. Адлер, З. Фрейд, К. Юнг), трансактною (Е. Берн, М. Джеймс, Д. Джонгард) моделями психотерапії.

Чому можна навчитися:

Чітко структурувати та організувати психологічний супровід сімей, побудований на психологічних принципах, які забезпечено за допомогою спеціальних форм та методів програми психологічного супроводу, до яких входять:

1) на рівні психодіагностичного етапу стандартизовані й проєктивні методики, представлені та описані в попередніх розділах;

2) на рівні психоедукаційного етапу – психопрофілактичні прийоми та просвітницькі заходи відповідно до емпіричних даних щодо прогалин психологічних знань та запитів самих досліджуваних;

3) на рівні психоконсультативного етапу – бесіда й інтерпретація як специфічні форми надання психологічної допомоги, орієнтованої на особистість і взаємодію між членами сім'ї, засвоєння ними ефективних способів самостійного розв'язання проблем;

4) на рівні психотерапевтичного етапу – інтерпретація та обговорення отриманих результатів у процесі емпіричного дослідження, проведення психотехнік «Сімейна скриня», «Написання казки», «Діаграма сім'ї» з подальшим зворотним зв'язком. Вміти використовувати основні стандартні

підходи, типові технологічні сценарії психологічної допомоги із використанням системи спеціальних психотехнологічних прийомів і методів.

Інтегральні компетентності: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

4. КОМПЕТЕНЦІЇ

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- навички міжособистісної взаємодії; здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ;
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків;
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;

- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
- здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову);
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту;
- здатність дотримуватися норм професійної етики;
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

5. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2. Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Теорія психологічного супроводу						
Тема 1. Психологічний супровід як методологічна парадигма	16	2	2	2	10	
Тема 2. Моделі психологічного супроводу	16	2	2	2	10	
Тема 3. Розмежування суміжних до психологічного супроводу понять психологічної допомоги	18	2	2	2	10	2
Разом за модулем	50	6	6	6	30	2
Змістовий модуль 2. Психологічний супровід сімейної системи						
Тема 4. Психологічний супровід сім'ї, як системи	16	2	2	2	10	
Тема 5. Вузлові категорії обговорення супроводу	16	2	2	2	10	

батьківства						
Тема 6. Вузлові категорії обговорення супроводу шлюбної підсистеми	16	2	2	2	10	
Тема 7. Вузлові категорії обговорення супроводу сиблінгової підсистеми	18	2	2	2	10	2
Разом за модулем	66	8	8	8	40	2
Змістовий модуль 1. Теорія психологічного супроводу						
Тема 8. Розвиток концептуальних підходів до супроводу сім'ї з проблемною дитиною	26	2	2	2	20	
Тема 9. Супровід сім'ї в кризовій ситуації	26	2	2	2	20	
Тема 10. Програма психологічного супроводу сім'ї	42	2	2	2	32	4
Разом за модулем	94	6	6	6	72	4
Всього годин:	210	20	20	20	142	8

Заняття включають інтерактивні форми навчання:

- Творчі завдання
- Дискусії
- Робота в малих групах
- Робота в парах
- Ділова гра
- Рольова гра
- Вправи в трійках

Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах,

МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз власної діагностично-консультативно-терапевтичної діяльності тощо.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

- 1) Психологічний супровід як методологічна парадигма.
- 2) Аналіз поняття психологічного супроводу як системи «людина-людина».
- 3) Поняття психологічного супроводу в зарубіжній та українській літературі.
- 4) Розмежування понять психологічний супровід, психологічна допомога, психологічне консультування, психологічна підтримка, психологічна корекція, психотерапія.
- 5) Моделі супроводу.
- 6) Вузлові категорії обговорення супроводу батьківства.
- 7) Батьківство як соціально-культурний феномен.
- 8) Мета та завдання психологічного супроводу батьківства.
- 9) Моделі феномену батьківства.
- 10) Проблема супроводу батьківства в українській та зарубіжній літературі.
- 11) Історія психологічного супроводу батьківства.
- 12) Теорії супроводу батьківства.
- 13) Розвиток концептуальних підходів до супроводу сім'ї.
- 14) Психологічний супровід молодого сім'ї.
- 15) Психологічний супровід сім'ї як системи.
- 16) Психологічний супровід сім'ї з проблемною дитиною.
- 17) Психологічний супровід на рівні шлюбної, батьківської і сиблінгової підсистем.

- 18) Програма психологічного супроводу сім'ї.
- 19) Комплексна діагностика сім'ї як системи.
- 20) Інформаційна просвіта, психоедукація.
- 21) Психоконсультація членів сім'ї.
- 22) Психотерапія сім'ї.
- 23) Основні складові психологічного супроводу сім'ї, яка має дитину з обмеженими властивостями здоров'я.
- 24) Діагностичні методи та методики виявлення проблем батьків, що мають дітей з обмеженими властивостями здоров'я.
- 25) Психологічний супровід сім'ї з прийомною дитиною.
- 26) Психотерапевтична техніка «Сімейна скриня» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
- 27) Психотерапевтична техніка «Написання казки» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
- 28) Психотерапевтична техніка «Сімейна діаграма» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
- 29) Психологічний супровід сім'ї на етапі розлучення.
- 30) Психологічний супровід батьків.
- 31) Психологічний супровід сімей.
- 32) Психологічний супровід шлюбної сім'ї.
- 33) Психологічний супровід батьківської сім'ї.
- 34) Психологічний супровід сиблінгів в сім'ї.
- 35) Психологічний супровід дітей групи ризику.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль здійснюється на кожному практичному та лабораторному занятті за результатами виконання практичних завдань й усних відповідей студентів із теми, що вивчається.

Оцінка практичної роботи та лабораторної роботи залежить від якості виконання усіх завдань, оформлення, висновків. Практичні заняття оцінюються **від 0 до 2 балів**.

0,5 бали студент отримує за логічну відповідь, що включає деякі узагальнення, побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; часткове вміння наводити власні приклади й здійснювати їх порівняльний аналіз; спроба назвати основні психотерапевтичні терміни з розумінням їх суті. **1 бал** студент отримує за усну відповідь на занятті у тому разі, якщо ця відповідь послідовна, чітка, структурована, логічна, за матеріалом основних підручників; часткове вміння наводити власні приклади и здійснювати їх порівняльний аналіз; часткове розкриття суті основних термінів з психології здоров'я. **1,5 бали** студент отримує за чітку, частково структуровану, логічну відповідь чітка, що розкриває основні поняття і побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилення на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, наведення власних прикладів уміння здійснювати їх порівняльний аналіз. **2 бали** студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилення на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, наведення власних прикладів; порівняльний аналіз понять з психології здоров'я із використанням діагностичних методик.

Лабораторні заняття оцінюються **від 0 до 2 балів**. **1 бал** виставляється за поверхневу відповідь: відповідь хаотична, фрагментарна, відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті, без використання демонстраційного матеріалу. **1,5 бала** студент отримує за усну відповідь на занятті у тому разі, якщо ця відповідь послідовна, чітка, структурована, логічна, за матеріалом основних підручників; часткове вміння наводити власні приклади и здійснювати їх порівняльний аналіз. **2 бала** студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані

позиції; порівняльний аналіз понять з психології здоров'я із використанням діагностичних методик.

В оцінювання також враховуються виконання інших науково-дослідних завдань. Оцінювання цього типу роботи здійснюється в межах **0-4 балів**.

Підсумковий контроль передбачає виконання модульних контрольних робіт. За виконання модульних контрольних робіт студент може отримати максимум 60 балів.

Загальна сума балів визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність, проміжний модульний контроль й індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, які студент може набрати за результатами оцінювання всіх видів навчальної діяльності, дорівнює 100.

Оцінка з дисципліни виставляється за національною шкалою, за 100-бальною системою та за шкалою ECTS.

Таблиця 3

Поточний контроль (макс = 40 балів)				Модульний контроль (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Інші види робіт	60 балів	100 балів
Теми 1-3	Теми 4-7	Теми 8-10	4 бали		

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1) Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. Москва: Класс, 2004. 208 с.

2) Алексеєнко Т. Ф. Сімейне виховання: концептуалізація ідей теорії і практики: монографія. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 437 с.

3) Бардиер Г., Ромазан И., Чередникова Т. Я хочу! Психологическое сопровождение естественного развития маленьких детей. Кишинев: ВИРТ; Санкт-Петербург: ДОРВАЛЬ, 1993. 96 с.

4) Бахтин М. Особенности диагностики в процессе сопровождения URL: [psy.1september.- ru/2001/31/5_12.htm](http://psy.1september.-ru/2001/31/5_12.htm) (дата звернення: 28.06.2017).

5) Бедненко Г. Б. Красавица и Чудовище: социально-ролевой и интрапсихический анализ сказки. *I Международный сказкотерапевтический фестиваль «Психология сказки и Сказка Психологии»*: сб. статей. Москва, 2009. С. 51–58.

6) Бернс Р. С., Кауфман С. Х. Кинетический рисунок семьи. Москва: Смысл, 2000. 146 с.

7) Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика: учеб. пособие для студентов старших курсов психологических факультетов и отделений университетов. Изд. 4-е, перераб. и доп. Киев: Освита Украины, 2007. 332 с.

8) Боуэн М. Теория семейных систем Мюррея Боуэна: основные понятия, методы и клиническая практика. Москва: Когито-центр, 2005. 342 с.

9) Брун Б., Педерсен Э., Рунберг М. Сказки для души. Использование сказок в психотерапии. Москва: Информ. центр психол. культуры, 2000. 184 с.

10) Бук Дж. Тест «Дом, дерево, человек» (ДДЧ); [пер. с англ.]. *Проективная психология*. Москва: ЭКСМО-Пресс; Апрель-Пресс, 2000. 528 с.

11) Варга А. Я. Введение в системную семейную психотерапию. 2-е изд. стереотип. Москва: Когито-Центр, 2011. 240 с.

12) Варга А. Я. Системная психотерапия супружеских пар. Москва: Когито-Центр, 2016. 342 с.

13) Варга А. Я., Драбкина Т. С. Системная семейная психотерапия. Краткий лекционный курс. Санкт-Петербург: Речь, 2001. 144 с.

14) Васьківська С. В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: технологія ведення консультативного діалогу: навч. посіб. Київ: Главник, 2006. 128 с.

15) Вачков И. В. Сказкотерапия: развитие самосознания через психологическую сказку. Москва: Ось-89, 2007. 144 с.

16) Венгер А. Л. Психологические рисуночные тесты: иллюстрированное руководство. Москва: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. 160 с.

17) Видра Д. Помощь разведенным родителям и их детям: от трагедии к надежде. Москва: Изд-во Ин-та психотерапии, 2000. 224 с.

18) Витакер К., Нейпир О. Семья в кризисе: опыт терапии одной семьи, преобразивший всю ее жизнь. Москва: Когито-Центр, 2005. 344 с.

19) Волосников А. В. Психологическое сопровождение сотрудников спецподразделений по борьбе с терроризмом: дис. на соискание ученой степени

канд. психол. наук: 19.00.11; Государственный НИИ семьи и воспитания РАО. Москва, 1999. 194 с.

20) Герман Н. І., Горобець Т. В. Казкотерапія як один із методів практичної діяльності психолога: метод. посіб. з дисципліни «Практика психологічного впливу в клінічній психології» для студентів психологічного факультету денної форми навчання спеціальності 6.030102 – психологія, 6.030103 – практична психологія. Черкаси: Вид. від Черкас. нац. ун-ту ім. Богдана Хмельницького, 2015. 142 с.

21) Гобод І. Ю. Розвиток психологічної служби та психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти України: підсумки роботи за 2005–2008 рр. Київ: Ніка-Центр, 2008. 118 с.

22) Дикман Х. Юнгианский анализ волшебных сказок. Сказание и иносказание. Приложение: методы аналитической психологии/ [пер. Г. Л. Дроздецкой, В. В. Зеленского]; под общ. ред. В. В. Зеленского. Санкт-Петербург: Академический проект, 2000. 256 с.

23) Дилео Д. Детский рисунок. Диагностика и интерпретация. Москва: Апрель-Пресс, 2001. 272 с.

24) Довідник нормативно-правових документів психологічної служби та психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти України/упоряд.: Ю. А. Луценко, А. Г. Обухівська, І. В. Луценко, Н. В. Сосновенко. Київ: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. 475 с.

25) Духновский С. В. Психологическое сопровождение подростков в критических ситуациях: учеб. пособ. Курган: Изд-во Курганского гос. ун-та, 2003. 124 с.

26) Егидес А. Как разбираться в людях, или Психологический рисунок личности. Москва: АСТ-Пресс, 2002. 94 с.

27) Зайцева Е. С. Психологическое сопровождение родителей, воспитывающих детей с интеллектуальной недостаточностью: дисс. на

соискание ученой степени канд. психол. наук: 19.00.07/ Санкт-Петербург, 2005. 183 с.

28) Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии. Санкт-Петербург: Речь, 2006. 320 с.

29) Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Путь к волшебству. Теория и практика сказкотерапии. Санкт-Петербург: Златоуст, 1998. 352 с.

30) Зинкевич-Евстигнеева Т. Д., Кудзилов Д. Б. Психодиагностика через рисунок в сказкотерапии. Санкт-Петербург: Речь, 2003. 144 с.

31) Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2016. 219 с.

32) Капська А. Й. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Київ: Центр учб. літ., 2012. 232 с.

33) Кауфман С. Кинетический рисунок семьи. Введение в понимание детей через кинетические рисунки. Москва: Смысл, 2003. 146 с.

34) Кобильченко В. В. Психологічний супровід дітей дошкільного віку з порушеннями зору: монографія/Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. 205 с.

35) Кобильченко В. Супровід як проблема сучасної психологічної науки URL : http://ispukr.org.ua/kobulchenko_v.html (дата звернення: 04.09.2017).

36) Кравець В. П. Теорія і практика дошлюбної підготовки молоді. Київ: Правда, 2000. 688 с.

37) Кухарчук О. В., Игнатъева К. В. Психологическое сопровождение семьи, воспитывающей ребёнка с ограниченными возможностями здоровья. *Психология, социология и педагогика*. 2016. № 9. URL: <http://psychology.snauka.ru/2016/09/7121> (дата звернення: 24.10.2016).

38) Лукьянченко Н. В., Аликин И. А. Системная семейная психотерапия М. Боуена: учеб.-метод. пособ. Красноярск: РИО СиБУП, 2005. 95 с. URL: <http://pedlib.ru/Books/4/0178/index.shtml> (дата звернення: 07.07.2009).

- 39) Максимова Н. Ю. Сімейне консультування: навч. посіб. Київ: Персонал, 2011. 304 с.
- 40) Музыченко Г. Ф. Проективная методика «Несуществующее животное». Руководство и результаты психодиагностического исследования взрослых пациентов с различными расстройствами эмоционально-личностной сферы. Санкт-Петербург: Речь, 2013. 556 с.
- 41) Мушкевич М. І. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей : монографія / М. Мушкевич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – 456 с.
- 42) Наговицын А. Е., Пономарева В. И. Типология сказки. Москва: Генезис, 2011. 336 с.
- 43) Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительства. Москва: Изд-во Ин-та психотерапии, 2003. 319 с.
- 44) Огиенко Н. Волшебная сила сказки: осуществление мечты и полцарства в придачу. Игра «Дворец желаний». Санкт-Петербург: Речь, 2008. 208 с.
- 45) Паркин М. Сказки для управления изменениями. Как использовать сказки для развития людей и организаций/[пер. с англ.]. Москва: Хорошая книга, 2005. 240 с.
- 46) Пахальян В. Э. Психологическое консультирование: учеб. пособ. Санкт-Петербург: Питер, 2006. 256 с.
- 47) Помиткіна Л. В., Злагодух В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. Психологія сім'ї: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 270 с.
- 48) Посысов Н. Н. Психолого-педагогическое сопровождение семей, имеющих детей с ограниченными возможностями здоровья. Ярославль, 2011. 76 с.
- 49) Потемкина О. Ф., Потемкина Е. В. Психологический анализ рисунка и текста. Санкт-Петербург: Речь, 2006. 524 с.

50) Психологічна допомога сім'ї. Кн. 2: навч. посіб./за заг. ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Главник, 2006. 160 с.

51) Птушкін Г. С., Дегтярьова Т. М. Психолого-педагогічний супровід осіб з обмеженнями по слуху в системі професійної освіти. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливим потребами*: зб. наук. праць. Київ: Університет «Україна», 2004. 448 с.

52) Речицкая Е. Г., Пузанов Б. П., Богданова Т. Г. Психолого-педагогическое сопровождение лиц с нарушением слуха: учеб. пособ. для ВУЗов. Москва: Прометей, 2012. 256 с.

53) Система соціального і психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій: навч.-метод. посіб. /О. І. Василькова, І. В. Родигіна, М. І. Гринчук та ін. Донецьк: ДонІППО, 2006 206 с.

54) Теория семейных систем Мюррея Боуэна: основные понятия, методы и клиническая практика/под ред. Бейкер К., Варга А. Москва: Когито-Центр, 2005. 496 с.

55) Фёдорова Ю. П. Психологическое сопровождение личностного развития младших школьников в частной школе: дис. на соискание ученой степени канд. психолог. наук: 19.00.07/Вятский гос. гуманит. ун-т. Курск, 2004. 190 с.

56) Хайбуллина С. З. Психолого-педагогическое сопровождение социальной реабилитации: дис. на соискание ученой степени канд. педагог. наук: 13.00.01/Ин-тут педагог. и психол. профессион. образов. Казань, 2010. 193 с.

57) Braver S. L., Lamb M. E. Shared parenting after parental separation: The views of 12 experts. *Journal of Divorce & Remarriage*. 2018. Jul 4. 59 (5). P. 372–387.

58) Lamb M. E. Does shared parenting by separated parents affect the adjustment of young children? *Journal of Child Custody*. 2018. Jan 2. 15 (1). P. 16–25.

59) Michael Weiner, Les Gallo-Silver. *You and Your Child's Psychotherapy: The Essential Guide for Parents and Caregivers*. London: Oxford University Press, 2015. 04 p.

60) Smyth B. M., McIntosh J. E., Emery R. E., Howarth S. L. *Shared-Time Parenting: Boundaries of Risks and Benefits for Children. Parenting Plan Evaluations: Applied Research for the Family Court*. New York: Oxford, 2016. P. 118–169.

61) Wall G. Mothers' experiences with intensive parenting and brain development discourse. *Women's Studies International Forum*. Pergamon, 2010. Vol. 33. № 3. P. 253–263.

62) Wetzel E., Robins R. W. Are parenting practices associated with the development of narcissism: Findings from a longitudinal study of Mexican-origin youth. *Journal of Research in Personality*. № 63. 2016. P. 84–94.

63) Whitaker C. A. *From psyche to system: the evolving therapy of Carl Whitaker*. New York: Guilford Press, 1982. P. 365–375.

64) Wright K. Inventing the “normal” child: Psychology, delinquency, and the promise of early intervention. *History of the Human Sciences*. 2017. 30(5). P. 46–67.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Психологічний супровід як методологічна парадигма.
2. Аналіз поняття психологічного супроводу як системи «людина-людина».
3. Поняття психологічного супроводу в зарубіжній та українській літературі.
4. Розмежування понять психологічний супровід, психологічна допомога, психологічне консультування, психологічна підтримка, психологічна корекція, психотерапія.
5. Моделі супроводу.

6. Вузлові категорії обговорення супроводу батьківства.
7. Батьківство як соціально-культурний феномен.
8. Мета та завдання психологічного супроводу батьківства.
9. Моделі феномену батьківства.
10. Проблема супроводу батьківства в українській та зарубіжній літературі.
11. Історія психологічного супроводу батьківства.
12. Теорії супроводу батьківства.
13. Розвиток концептуальних підходів до супроводу сім'ї.
14. Психологічний супровід молодого сім'ї.
15. Психологічний супровід сім'ї як системи.
16. Психологічний супровід сім'ї з проблемною дитиною.
17. Психологічний супровід на рівні шлюбної, батьківської і сиблінгової підсистем.
18. Програма психологічного супроводу сім'ї.
19. Комплексна діагностика сім'ї як системи.
20. Інформаційна просвіта, психоедукація.
21. Психоконсультація членів сім'ї.
22. Психотерапія сім'ї.
23. Основні складові психологічного супроводу сім'ї, яка має дитину з обмеженими властивостями здоров'я.
24. Діагностичні методи та методики виявлення проблем батьків, що мають дітей з обмеженими властивостями здоров'я.
25. Психологічний супровід сім'ї з прийомною дитиною.
26. Психотерапевтична техніка «Сімейна скриня» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
27. Психотерапевтична техніка «Написання казки» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
28. Психотерапевтична техніка «Сімейна діаграма» в роботі психолога з супроводу сім'ї.

29. Психологічний супровід сім'ї на етапі розлучення.
30. Психологічний супровід батьків.
31. Психологічний супровід сімей.
32. Психологічний супровід шлюбної сім'ї.
33. Психологічний супровід батьківської сім'ї.
34. Психологічний супровід сиблінгів в сім'ї.
35. Психологічний супровід дітей групи ризику.